

Yttrande över promemorian Rättelse av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet; Fi2004/2416.

Dnr 801-37541-07/112

2008-02-11

Finansdepartementet

Sammanfattning

Kronofogdemyndigheten tillstyrker förslagen i promemorian. Myndigheten har dock några synpunkter på och kommentarer kring i huvudsak följande:

- lydelsen av den föreslagna bestämmelsen
- vissa problem i samband med tillämpningen
- sekretessens omfattning
- tidpunkten för ikraftträdandet.

Kronofogdemyndigheten har beretts möjlighet att lämna synpunkter på rubricerad promemoria. Med anledning härav får följande anges.

Bakgrund

Den rättelsebestämmelse som finns i lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet (KFMdbL) hänvisar till personuppgiftslagens (1998:204) regler om rättelse. I rubricerad promemoria föreslås att det införs en egen rättelsebestämmelse i KFMdbL där begreppet missvisande används.

I det EG-direktiv (95/46/EG) som ligger till grund för personuppgiftslagen nämns inte något om missvisande person-uppgifter. I förarbetena till personuppgiftslagen (prop. 1997/98:44 s 63) påpekades också att det var svårt att tänka sig fall där en personuppgift med hänsyn till ändamålen skulle vara objektivt sett missvisande men inte felaktig eller ofullständig. Något missvisandebegrepp kom därför inte heller att inflyta i de nya bestämmelserna.

Även registerförfattningsutredningens uppfattning var att personuppgiftslagen - till skillnad från datalagen (1973:289) - inte innehåller något krav på att en uppgift ska rättas om den är "missvisande".

"I exemplet där skattemyndigheten sände påminnelsen till fel adress, hade myndigheten i och för sig gjort ett fel. Om myndigheten hade handlagt ärendet riktigt, skulle skulden troligen inte ha överlämnats för indrivning. Uppgiften i utsökningsregistret avspeglade dock endast vad som faktiskt skett. Överlämnandet till kronofogdemyndigheten för indrivning av statens fordran gjordes en viss dag och den dagen var skulden obetald. Att något överlämnande inte borde ha ägt rum är en annan sak och innebär enligt vår uppfattning inte att uppgiften i utsökningsregistret i sig kan bedömas vara oriktig" (SOU 1999:105 s 397).

För att komma till rätta med detta föreslog utredningen istället att en ny sekretessbestämmelse borde införas. Ett av de ändamål man därmed ansåg sig uppnå var att "enskilda [...] skyddas mot att missvisande uppgifter om dem hos kronofogdemyndigheterna görs allmänt tillgängliga" (SOU 1999:105 s 398). Regeringen ansåg, i likhet med utredningen, att problemet med förekomsten av mål i utsökningsregistret till följd av endast olyckliga omständigheter och inte bristande betalningsvilja borde lösas genom att uppgifterna omfattas av sekretess (prop. 2000/01:33 s189 f). Sekretessbestämmelsen fick dock en annan utformning än den som utredningen föreslagit.

Ändamålet med utsöknings- och indrivningsdatabasen är primärt att tillhandahålla den information som behövs i Kronofogdemyndighetens verksamhet för verkställighet enligt utsökningsbalken eller annan författning och för indrivning av statliga fordringar m.m. Kronofogdemyndigheten (och Skatteverket) måste vidare ha möjlighet att behandla uppgifter med syfte att följa upp verksamheten och planera för åtgärder som ska vidtas i framtiden. Som ändamål med databasen har därmed även angetts tillsyn, kontroll, uppföljning och planering av verksamheten, se 2 kap. 2 § KFMdbL.

Utifrån dessa regler och förarbetsuttalanden utarbetade Kronofogdemyndigheten, ifråga om möjligheten till rättelser, vad som brukar benämnas "verkställighetsmodellen", dvs. om en fordran utifrån reglerna i 3 kap. 21 § utsökningsbalken var verkställbar vid registreringstillfället så är den också riktig, adekvat och relevant utifrån ändamålet med registreringen.

Detta medförde att exempelvis registreringar avseende restföringar som inte föregåtts av en betalningsuppmaning inte kan rättas då den ingivande myndighetens betalningsuppmaning inte är en förutsättning för att indrivning ska kunna ske. Att den typen av missvisande uppgifter inte längre kunde rättas var också en av orsakerna till Skatteverkets hemställan om lagändring i maj 2004. Kronofogdemyndigheten välkomnar därför att det nu föreslås att även missvisande uppgifter åter ska kunna rättas.

Förslagets utformning

Som ovan nämnts så framgår ändamålen med Kronofogdemyndighetens databas av 2 kap. 2 § KFMdbL. Syftet är främst att, efter en exigibilitetsprövning, registrera in överlämnade indrivningsuppdrag och ansökningar om verkställighet. Föreligger förutsättningar för verkställighet finns således en skylighet att såväl registrera in som verkställa indrivningsuppdraget. Enligt Kronofogdemyndighetens uppfattning blir därför den föreslagna paragrafen, 3 kap.3 a§ KFMdbL, otydlig genom formuleringen "är missvisande i förhållande till ändamålet med behandlingen".

En konsekvens av förslaget är att den situationen kan uppstå att en begäran om verkställighet samtidigt är att betrakta som missvisande, då den inte föregåtts av en betalningsuppmaning, och på samma gång verkställbar då utebliven betalningsuppmaning inte innebär att hinder mot verkställighet, jämlikt 3 kap. 21 § utsökningsbalken, föreligger. I och med att verkställighet i ett sådant fall kan (eller ska) äga rum ifrågasätter myndigheten om formuleringen "missvisande i förhållande till ändamålet med behandlingen" är lämplig då ändamålet med behandlingen, rent faktiskt, är att registrera in målet och de åtgärder som därefter vidtas. Exemplet ovan pekar också på ett problem vid tillämpningen av den nya regleringen; att Kronofogdemyndigheten - i dessa undantags-fall - skulle tvingas blockera uppgifter under pågående verkställighet. Ett sådant scenario skulle inte bara leda till problem för handläggarna inom Kronofogdemyndigheten utan även framstå som mycket inkonsekvent och svårförståeligt för den registrerade (och för allmänheten).

Det bör i detta sammanhang också nämnas att begreppet missvisande även förekommer i 12 § kreditupplysningslagen (1973:1173) och att det finns en relativt väl utvecklad praxis kring begreppet missvisande i det avseendet. Att det kommer att finnas två missvisandebegrepp, med olika tillämpningsområde, avseende till stor del samma uppgifter kan möjligen också medföra ett visst pedagogiskt problem.

Enligt Kronofogdemyndighetens uppfattning blir den föreslagna regleringen mindre tvetydig om man ersätter uttrycket "missvisande i förhållande till ändamålet med behandlingen" med enbart "missvisande".

Övriga synpunkter

Den föreslagna möjligheten till blockering av missvisande uppgifter gäller för samtliga av Kronofogdemyndighetens verksamhetsgrenar. Den föreslagna ändringen i sekretesslagen (1980:100) gäller dock enbart för uppgifter i utsöknings- och indrivningsdatabasen. Detta innebär att missvisande - och därmed blockerade - uppgifter inom exempelvis den summariska processen även fortsättningsvis kan lämnas ut, vilket kan vara svårt att förstå för den enskilde. Problemet torde dock kunna minimeras genom ovannämnda rättelsebestämelse i kreditupplysningslagen. Kronofogdemyndigheten emotser dock vidare lagstiftningsåtgärder på området.

I samband med den föreslagna förändringen föreslår Kronofogdemyndigheten att även den sekretessbrytande regeln i 4 kap. 6 § utsökningsförordningen (1981:981) flyttas till sekretesslagen. Förslagsvis bör bestämmelsen inflyta som en ny paragraf i direkt anslutning till 9 kap. 19 § sekretesslagen.

Med anledning av det stora behovet av reformen önskar Kronofogdemyndigheten att lagen träder i kraft tidigare än som föreslagits, i vart fall inte senare som än den 1 juni 2008. Ett tidigt ikraftträdande skulle också minska risken för långa handläggningstider till men för sökanden. Detta då antalet nya ärenden torde öka (se nedan).

Ekonomiska konsekvenser

År 2007 lämnades ca 5 400 ärenden med begäran om rättelse in till Kronofogdemyndigheten. Snittet för de senaste tre åren är ca 4 800 ärenden. Kronofogdemyndigheten är av den uppfattningen att både antalet nya ansökningar om rättelse samt begäran om ny prövning av tidigare avslag kommer att öka. Vad avser ökningen av nya ärenden är den svår att förutsäga. Både uppdragsgivande myndigheter och de som är drabbade kommer att i högre grad än tidigare att vända sig till Kronofogdemyndigheten för att få ett ärende rättat, då utrymmet för bifall ökar. En relativt stor massmedial exponering kan även påräknas vilket erfarenhetsmässigt leder till en ökning av ärendetillflödet. Som jämförelse kan nämnas att den nya skuldsaneringslagen (2006:548) ledde till en ärendeökning under det första året på drygt 80 %.

Kronofogdemyndighetens uppfattning är att antalet nya ärenden om rättelse minst kommer att ligga i linje med denna ökning. Vad avser ärenden som avser omprövning av tidigare avslag uppskattar Kronofogdemyndigheten att ca 10 000 mål kan bli aktuella för detta. Denna siffra avser avslag meddelade under 2005, 2006 och 2007. Nu är det inte sannolikt att alla kommer att begära omprövning då många ändå fått sina betalningsanmärkningar borttagna av kreditupplysningsföretagen och därför inte ser någon anledning till rättelse av uppgiften i Kronofogdemyndighetens databas. En försiktig beräkning är dock att en tredjedel kan tänkas inkomma med begäran om rättelse. Denna ärendeökning är av övergående natur och bör ha klingat av under de närmaste åren.

En betydelsefull aspekt av förslaget är att antalet bifall kommer att öka. Hand-läggningstiden när det gäller ett bifallsbeslut är betydligt kortare än vad avser ett beslut om avslag, se bl.a. 17 § 1 p och 20 § 1 p i förvaltningslagen (1986:223). Detta medför att den troliga ärendeökningen inte slår lika hårt som annars hade varit fallet. Sammantaget räknar dock Kronofogdemyndigheten med en stor initial ökning av antalet ansökningar som i slutändan kan leda till ett behov av personalförstärkningar och därmed merkostnader. Några kostnader för teknisk utveckling av utsoknings- och indrivningsdatabasen torde inte uppkomma. Däremot kan viss teknisk utveckling komma att krävas för att betalningsföreläggande- och handräckningsdatabasen ska kunna anpassas till möjligheten att blockera en missvisande uppgift.

Beslut i detta ärende har meddelats av undertecknad rikskronofogde. I den slutliga handläggningen har även deltagit verksjuristerna Joachim Angermund och Mattias Nyberg Lind, föredragande.

Eva Liedström Adler

Mattias Nyberg Lind